

Cronograma de les Jornades d'Estudis Locals

Divendres

16:00 **Recollida d'acreditacions**

16:30 **Salutació a càrrec del Regidor de Cultura**

16:45 **Conferència inaugural, a càrrec de Miquel Sbert:**

17:15	Bloc 1. Medi Natural	1	Vicens, Damia; Ginard, Antelm; Crespí, Damià i Bover, Pere Ginard, Antelm; Vicens, Damià; Bover, Pere; Crespí, Damià; Gual, Miquel	Registre estratigràfic i paleontològic del Pleistocè de la franja costanera compresa entre es Racó des Llobets i Cala Pi.
17:25	Modera: Celso Calviño	2	Angel; Enseñat, Juan José; Bascuñana, Francesc Xavier; Balaguer, Pau i Gràcia, Francesc	Coves litorals i geomorfologia de la costa de Lluçmajor.
17:35		3	Salvà Matas, Catalina	Les pedreres de marès, paisatge identitari de Lluçmajor. Rastres històrics d'un paisatge actual.
17:45		4	Clar Monserrat, Tomeu	El Torrent d'en Bassi. Un cas excepcional d'un curs d'aigua alimentat per l'onatge.
17:55		5	Clar Monserrat, Tomeu	Geomorfologia i paisatge rural. Els sistemes tradicionals de regulació hídrica a Lluçmajor.

18:05 **Torn de Preguntes**

18:25 **Pausa - cafè**

18:50	Bloc 2. Llengua	1	Martorell Paquier, Dídac	El Pouet; un topònim medieval de s'Arenal. Estudi historicotoponímic.
19:00	Modera: Miquel Sbert	2	Catany Blázquez, Joana	Els malnoms de Lluçmajor.
19:10		3	Pizà, Magdalena i Vanrell, Maria del Mar	Dixi de persona i teoria de la Cortesia en el català de Mallorca.
19:20		4	Alzamora Martín, Sebastià	Una geografia alternativa: el poema "Lluçmajor" d'Andreu Vidal.
19:30		5	Serra Ferre, Lluçia	Poesia casolana de M ^{re} Antònia Salvà.

19:40	6	Costa Costa, Ivan	Els captius (1665) de M ^a Ant ^l . Salvà i les germanes captives: temàtica similar o influència d'una arrel folklorica comuna?
-------	---	-------------------	---

19:50 **Torn de Preguntes**

20:10 **Tancament de la primera sessió**

Dissabte

9:00	Bloc 3. Educació	1	Aulí Ginard, Antoni i Pons Julià, Joan	Estadística escolar curs 1924-25. El cas concret de les Escoles de Lluçmajor.
9:10	Moderador: Jaume Oliver	2	Bas, Maria Dolors i Ramis, Climent	Antònia Aina Noguera Tomás, professora de música. Una mirada retrospectiva.
9:20		3	Capellà Roig, Francina	L'Educacionista, valors d'una escola pionera a Lluçmajor.
9:30		4	Garcies Salvà, Maties	Notes sobre el mestre d'escola Pedro J. Horrach i el seu compromís educatiu i cívic.

9:40 **Torn de Preguntes**

10:00	Bloc 4. Història	1	Pino Obrador, M ^a del Carme	La talla de 1404 de la vila de Lluçmajor.
10:10	Moderador: Maria Ginard	2	Melià Barceló, Francesc	El viatge a Terra Santa del pare Joan Barceló, el pare Baltasar Salvà i fra Miquel Garau (1654-1657).
10:20		3	Tomàs Ramis, Pau	Propietaris de Binificat (I). Des dels inicis al s. XVI.
10:30		4	Vich Vidal, Gabriel	Participació llucmajorera en la migració mallorquina cap al País Valencià al s. XVII.
10:40		5	Tomàs Ramis, Pau	Propietaris de Binificat (II). La branca dels Sanglada durant els s. XVI i XVII.
10:50		6	Mut Salvà, Guillem	Professions en la Universitat de Lluçmajor durant la Guerra de Successió.

11:00 **Torn de Preguntes**

11:20 **Pausa - cafè**

11:50	Bloc 5. Història	7	Martorell Fullana, Catalina	La forja d'una cultura republicana democràtica i popular a Lluçmajor durant el s. XIX.
12:00	Moderador: Pau Tomàs Ramis	8	Vidal Nicolau, Antoni	El sexenni revolucionari a Lluçmajor (1868-1874).
12:10		9	Rubí Ferrer, Margarita	Lluçmajor sota la Segona República: de les reformes a la crispació social.
12:20		10	Vidal Nicolau, Antoni	Bases per a l'estudi de la Guerra Civil a Lluçmajor.
12:30		11	Martín Mascaró, Miquel	Lluçmajor davant la Guerra Civil a Mallorca i a la Península.

12:40 **Torn de Preguntes**

13:00	Bloc 6. Història	1 Fernandez Pizà, M ^a 2 Antònia	Galdent. Passat i present de la possessió.
13:10	Modera: Francina Capellà	1 Calviño Andreu, 3 Celso	La secció de carabiners de Lluçmajor.
13:20		1 Ballester Cardell, 4 Maria	38 anys d'autonomia municipal: la transformació social i política a Lluçmajor.
13:30		1 Alcaraz Vich, 5 Montserrat	Jaume Morey Pol, un batle en temps difícils.
13:40		1 Oliver Jaume, Jaume 6 i Font Ferrà, Bartomeu	Bartomeu Font Cantallops, un prevere lluçmajorer amb empenta (1871-1949).

13:50 **Torn de Preguntes**

14:10 **Dinar**

15:30	Bloc 7. Art	1 Llabrés Sans, Jordi	Estudi iconogràfic del quadre del Bon Pastor del Convent de Sant Bonaventura de Lluçmajor.
15:40	Modera: Maties Garcies	2 Pou Amengual, Miquel	Les pintures d'Agustí Buades i Frau fetes per a Lluçmajor i altres obres sorgides, darrerament, en el mercat d'antiquari.
15:50		3 Muñoz Cascajo, Pablo	Iconografia de la fachada principal de l'església de Sant Bonaventura de Lluçmajor.
16:00		4 Masegosa Montserrat, Toni	Aportacions per a la protecció i l'estudi del teatre de Teresetes de Lluçmajor.

16:10 **Torn de Preguntes**

16:30	Bloc 8. Patrimoni	1 Duran Amengual, Bartomeu	Cap on anam? Passat, present i futur de l'arqueologia en el terme municipal de Lluçmajor.
16:40	Modera: Climent Ramis	2 Forés Gómez, Albert i Iranzo, Daniel	Capocorb Vell. Un tresor per redescobrir.
16:50		3 Garau Llompert, Isabel	L'Arxiu Municipal de Lluçmajor: Passat, present i futur.
17:00		4 Pérez Noguera, Elionor i Ruíz, Albert	Projecte de revitalització de l'arxiu històric de Lluçmajor.
17:10		5 Ginard Bujosa, Antoni i Ramis Puig- gros, Andreu	Tres plànols de ses Teringades i Son Ferretjans (Lluçmajor) 1796.

17:20 **Torn de Preguntes**

17:40 **Pausa - cafè**

18:00	Bloc 9. Patrimoni	6 Amorós Puig, Miquel Clar Montserrat, Joan	Les creus de terme de Lluçmajor.
18:10	Modera: Baltasar Pons	7 i Calviño Andreu, Celso	U sistema hidràulic: de la síquia de n'Aleix a l'avenc de son Muletó.

18:20		8	Clar Monserrat, Joan	Torres de defensa interior de Lluçmajor.
18:30		9	Ramis Puigrós, Andreu	El molí den Gaspar (Lluçmajor) i el seu procés de patrimonialització.
18:40		10	Ginard Puigserver, Maria	La Banda de Música de Lluçmajor: entre la dedicació dels músics i la protecció municipal.
18:50	Torn de Preguntes			
19:10	Bloc 9. Cultura Popular	1	Noguera Ferrando, Aina	Les matances del porc a Mallorca. Producció de localitat en un món global.
19:20	Modera: Miquel Amorós	2	Carrió Trujillano, Bartomeu	Els cinemes de s'Arenal.
19:30		3	Mut Ferragut, Tomàs	Anar a ses Penyes.
19:40		4	Martorell Paquier, Dídac	La Fiesta del Pedal del 1918 a s'Arenal. Un esdeveniment de gran magnitud.
19:50		5	Vidal Julià, Catalina	El cançoner dels esmotxadors de Lluçmajor. Les cançons recordades per mestre Sebastià Vidal Coll (1909-2009) de quan féu d'esmotxador en el segon decenni del segle XX.
20:00	Torn de Preguntes			
20:30	Acte de clausura. Sr. Batle			

Bloc 1. Medi Natural	<p>Registre estratigràfic i paleontològic del Pleistocè de la franja costanera compresa entre es Racó des Llobets i Cala Pi.</p> <p>Vicens, Damia; Ginard, Antelm; Crespí, Damià i Bover, Pere</p> <p>Lluçmajor presenta un ampli litoral on afloren materials del Miocè, Pliocè i del Pleistocè. El Pleistocè presenta dipòsits de platja, tempestites, eolianites, paleosòls i bretxes de vessant. Els dipòsits de platja i les tempestites presenten el registre paleontològic més ric, podem trobar hi fòssils termòfils que ja no viuen a la Mediterrània. Actualment, aquests taxons, viuen a les costes africanes atlàntiques on les temperatures de les aigües són més elevades i constants al llarg de l'any. Aquestes espècies de latituds més baixes varen envair la Mediterrània durant alguns dels òptims climàtics interglacials.</p> <p>En aquesta comunicació es comenten els dipòsits quaternaris d'una franja del litoral lluçmajorer compresa entre es racó des Llobets i cala Pi, la seva paleontologia i la seva probable cronologia. Alguns d'aquests jaciments són una referència a les obres clàssiques del Quaternari mallorquí.</p> <p>Els dipòsits més ben estudiats són els del Pleistocè superior, faltant estudis dels dipòsits del Pleistocè inferior-mitjà. L'entitat de les Illes Balears que compte amb més espècimens fòssils del Pleistocè, procedents d'aquests jaciments, és la Societat d'Història Natural de les Balears, gràcies a les aportacions dels investigadors que han estudiat aquest període, que va començar ara fa 2,588 Ma.</p>
	<p>Coves litorals i geomorfologia de la costa de Lluçmajor.</p> <p>Ginard, Antelm; Vicens, Damià; Bover, Pere; Crespí, Damià; Gual, Miquel Angel; Enseñat, Juan José; Bascuñana, Francesc Xavier; Balaguer, Pau i Gràcia, Francesc</p>

Lluçmajor presenta un ampli litoral, 41,2 km aproximadament, on predominen les costes d'erosió, a les quals podem trobar-hi abundants coves litorals, la majoria de les quals tenen la seva gènesi en l'erosió marina. Aquestes coves, anomenades d'abrasió marina, i altres morfologies relacionades amb la geomorfologia litoral, com ara, marmites de gegant, arcs d'abrasió, bufadors, dunes adossades o pedreres, es troben instal·lades en aquest tipus de costa. L'any 2007 es va iniciar l'estudi de les cavitats del litoral de Lluçmajor. Atesa la dimensió del litoral de Lluçmajor, es va dividir l'estudi en 5 zones. A la primera campanya es van topografiar 12 cavitats i a la segona 18; ambdues campanyes van tenir lloc a la primera zona d'estudi, concretament entre es racó des Llobets i cala Esglesieta. La tercera campanya es va iniciar l'any 2013 i forma part de la segona zona d'estudi, entre cala Esglesieta i es Cap Blanc.

Les cavitats, la majoria de les quals de modestes dimensions, es troben instal·lades dins els materials del Miocè, del Pliocè i del Quaternari. Encara que la majoria d'aquestes cavitats són degudes a l'abrasió marina, si més no, podem trobar-ne algunes altres, anomenades captures càrsticomarines, que podrien haver tingut una gènesi diferent i provenir de la dissolució de la roca calcària.

Les pedreres de marès, paisatge identitari de Lluçmajor. Rastres històrics d'un paisatge actual.

Salvà Matas, Catalina

La meua recerca defensa la idea de que les pedreres de marès, des de la seva existència, han estat configuradores de la identitat de Mallorca, com a components essencials del seu paisatge i, especialment, del paisatge lluçmajorer. A banda de trobar-nos davant d'espais amb una component estètica sublim, les pedreres de marès posseeixen un valor intrínsec vinculat a la nostra tradició i al nostre territori convertint-se en components inherents de la nostra cultura.

Lluçmajor ha estat testimoni de l'evolució de l'activitat extractiva de marès des del seu origen fins a l'actualitat, trobant marès a un 41,3% del seu territori (estenenent-se per 125,5 km²). Des del centenar de pedreres registrades des de l'any 1406 fins a les set pedreres que encara avui extreuen marès, situen Lluçmajor com a municipi capdavanter d'aquesta tradició a Mallorca.

L'existència, per tant, d'aquestes pedreres en el nostre paisatge ha suposat la seva transformació en rastres d'aquesta memòria, reconeixent la seva presència significativa a diversos documents històrics, a llibres d'obra d'edificis singulars o a les primeres representacions cartogràfiques de l'illa. La representació de tots aquests rastres en una nova cartografia permetrà descobrir nous territoris de pedreres com a imatge d'una nova identitat del paisatge lluçmajorer.

El Torrent d'en Bassí. Un cas excepcional d'un curs d'aigua alimentat per l'onatge.

Clar Monserrat, Tomeu

Al llarg de la costa de Lluçmajor, nombrosos torrents vessen les seves aigües al seu litoral. Tots i cada un d'ells esdevenen funcionals després d'episodis de precipitacions intenses.

A la costa de la possessió de s'Estalella, trobem emperò un petit curs torrencial que presenta un tret que el diferencia de la resta dels torrents de Lluçmajor i, per descomptat de la resta de l'illa de Mallorca.

Es tracta del torrent d'en Bassí, un petit curs d'aigua alimentat per l'embat de l'onatge, que esdevé funcional quan es conjuguen diferents factors que fan que l'aigua de la mar el faci funcional.

A la comunicació, s'analitzaran els diferents mecanismes que fan funcional el torrent, la dinàmica del torrent al llarg dels diferents episodis estudiats i els processos geomorfològics que han configurat el paisatge d'aquest racó del litoral de la possessió de s'Estalella.

Geomorfologia i paisatge rural. Els sistemes tradicionals de regulació hídrica a Lluçmajor.

Clar Monserrat, Tomeu

	<p>L'Illa de Mallorca presenta, a la majoria dels seus torrents, sistemes de regulació de l'escorrentia superficial per evitar la pèrdua de sòls òptims per a l'agricultura i ramaderia.</p> <p>Aquests sistemes de regulació hídrica, construïts mitjançant murs de pedra en sec transversals al curs del torrent, esdevenen una barrera efectiva front els processos erosius provocats per l'escorrentia superficial.</p> <p>Aquests sistemes, sobretot a la Serra de Tramuntana, es poden trobar fins a pendents superiors al 15%, i per això, la presència d'activitats agrícoles que es desenvolupin a la llera dels torrents venen determinades per la presència o no de parats, que es com es coneixen aquests sistemes de retenció a les Illes Balears.</p> <p>Al sud i llevant de l'illa de Mallorca aquests sistemes regulen gairebé el 90% dels cursos torrencials, les lleres dels quals foren ocupades per al desenvolupament d'activitats agrícoles atesa la riquesa del seus sòls.</p> <p>La comunicació analitza els diferents elements construïts de pedra en sec, destinats a evitar o reduir la velocitat de l'escorrentia superficial que trobem al terme de Lluçmajor, se'n fa una caracterització i s'exposen alguns casos d'estudi realitzats entre els anys 1994 i 2017 on queda de manifest la importància d'aquests elements front als episodis de precipitacions intenses.</p> <p>A la vegada es posa de manifest la importància de la seva conservació i protecció per a evitar els processos de pèrdua de sòl i erosió degut al progressiu abandó del camp i les males pràctiques emprades en la seva reconstrucció o manteniment després d'episodis de precipitacions intenses i torrentades.</p>
Bloc 2. Llengua	<p><i>El Pouet; un topònim medieval de s'Arenal. Estudi historicotoponímic.</i></p> <p>Martorell Paquier, Dídac</p> <p>Es tractarà d'un estudi diacrònic partint d'un recull de totes les referències a aquest topònim que hem anat trobant al llarg de la recerca, de tal manera que les posarem en comú. L'estudi servirà per a intentar respondre, entre d'altres, les següents qüestions bàsiques —o fixar-ne teories—:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De quin a quin segle en tenim referències? 2. On podia ésser ubicat? 3. N'hem de dir es Pouet o es Pouet d'en Vaquer?
	<p><i>Els malnoms de Lluçmajor.</i></p> <p>Catany Blázquez, Joana</p> <p>L'objectiu d'aquest article és l'anàlisi lingüística de sobrenoms mallorquins de Lluçmajor, a partir de la Història de Lluçmajor (1972-2001) de Bartomeu Font Obrador. A partir d'aquesta arplega exhaustiva, se n'estudien les característiques etimològiques, fonètiques i morfològiques i s'ofereixen les dades històriques que se n'han pogut recopilar.</p>

	<p><i>Dixi de persona i teoria de la Cortesia en el català de Mallorca.</i></p> <p>Pizà, Magdalena i Vanrell, Maria del Mar</p> <p>En aquest treball estudiem la dixi de persona, és a dir, el sistema de tractaments en el català de Mallorca a partir de la Teoria de la Cortesia (Brown i Levinson 1987). El sistema de tractaments del català general s'estructura en tres graus diferents: tu, vós i vostè. El tu generalment s'usa a l'hora d'adreçar-se a algú amb qui hi ha una relació de proximitat o quan la situació comunicativa és de caràcter informal. En canvi, pel que fa als tractaments de vós i vostè, hi trobam certa variació. Tot i així, sembla que, mentre que el vós s'empra amb interlocutors de més edat o de més categoria social, el vostè reflecteix distància social i formalitat de l'acte de parla. No obstant això, els estudiosos semblen estar d'acord que durant els darrers anys els usos d'aquests tractaments han sofert alguns canvis. Mitjançant aquest estudi pretenem explorar de manera empírica els usos actuals dels pronoms tu, vos i vostè en els parlars de Lluçmajor, Montuïri i Palma. Concretament, ens interessa l'efecte que factors com l'edat, la procedència geogràfica o el context pragmàtic (tipus d'acte de parla, distància entre els interlocutors, etc.) tenen en</p>
--	--

<p>Bloc 3. Educació</p>	<p>la tria d'un o altre tractament per part del parlant.</p>
	<p><i>Una geografia alternativa: el poema "Llucmajor" d'Andreu Vidal.</i> Alzamora Martín, Sebastià</p> <p>El poeta Andreu Vidal (1959-1998), nascut i mort a Palma però d'origens familiars llucmajorers, és considerat un dels autors més importants de la poesia en llengua catalana de la segona meitat del segle XX. Autor que beu de fonts múltiples i ben diverses (el simbolisme, l'expressionisme, el gnosticisme, la lectura en paral·lel de diferents tradicions religioses), la seva obra és rica en el dibuix de geografies que podríem anomenar alternatives, imaginàries, sempre misterioses i altament suggerents.</p> <p>Un bon exemple d'aquesta capacitat per construir espais inconeguts a partir de referents concrets és el seu poema "Lluc Major", del qual es desconeix la datació i que podem trobar en el volum <i>Obra poètica i altres escrits</i>, publicat l'any 2008. En els seus versos, es parla d'un indret poblat per "homes amb garfis" que "tallaven les peces de gel" i on "tot era immens i lluent i terrible..." Una visió certament insòlita de Llucmajor, que de forma inevitable ens convida a especular i a mirar-nos el nostre poble i els seus voltants amb la mirada de la intuïció, de la imaginació i del somni, qui sap també si de l'esglai.</p> <p>Es proposa la lectura i el comentari del poema, i de les possibilitats que ofereix.</p>
	<p><i>Poesia casolana de Mª Antònia Salvà.</i> Serra Ferre, Lluçia</p> <p>Jaume Vidal i Alcover va ser un escriptor molt prolífic que conreà gairebé tots els gèneres literaris. En la seva faceta d'assagista, elaborà reflexions molt lúcides d'altres escriptors que estudià. En aquesta comunicació, analitz els articles que Jaume Vidal dedicà a Maria Antònia Salvà, parenta llunyana a qui admirà i tractà amb molta justícia. A més, propòs un tast comparatiu de la poesia d'aquests dos escriptors que, en alguns poemes, semblen pouar en els mateixos referents (especialment en la tradició rondallística), malgrat que es tracti de poetes de períodes diferents i amb uns interessos i visió del món molt dispars.</p>
	<p><i>Els captius (1665) de M. Antònia Salvà i les germanes captives: temàtica similar o influència d'una arrel folklòrica comuna?</i> Costa Costa, Ivan</p> <p>El poema «Els captius (1665)» és una composició que es va aplegar al poemari de Maria Antònia Salvà Espigues en flor de 1927 i parla de com els musulmans varen atacar l'illa de Mallorca i varen endur-se segrestats un grup de llucmajorers fins a Àfrica. Aquesta temàtica és present a altres poemes mediterranis com a la composició popular eivissenca «Les germanes captives», la qual parla d'una invasió de pirates musulmans a la pitiüsa major que varen endur-se'n dues germanes com a botí. Ambdues composicions presenten moltes similituds a nivell de contingut, si exceptuam la zona geogràfica i les persones segrestades. Per una banda, hem de tenir en compte que les incursions de pirates del nord d'Àfrica i de Turquia eren molt comunes durant l'edat moderna als territoris de parla catalana, encara que especialment es varen concentrar a les illes a causa de la seua indefensió costanera. Aquesta situació mos duu a plantejar-mos si és que les invasions de pirates eren una característica recurrent de l'època i que va inspirar diverses composicions arreu del nostre territori o si aquestes incursions varen convertir-se en material folklòric que va inspirar composicions poètiques i cançons a les nostres illes.</p>
	<p><i>Estadística escolar curs 1924-25. El cas concret de les Escoles de Llucmajor.</i> Aulí Ginard, Antoni i Pons Julià, Joan</p>

Durant la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930), convergien dins del mon de l'educació els interessos eclesiàstics i la construcció d'un estat fort i obert, com propiciaven els sectors més laics de l'estat. L'any 1925 la Direcció General de l'Ensenyament Primari que pertanyia al Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts va publicar al Bolletí Oficial de l'Estat una real ordre sobre l'elaboració d'una estadística d'Edificis, mobiliari i material de les escoles públiques nacionals de l'Ensenyament Primari, amb el propòsit d'aconseguir un coneixement exacte de l'estat de l'ensenyament públic a Espanya i poder escometre amb garanties les millores previstes. Els mestres havien d'omplir uns fulls estadístics oficials que, després d'emplenar, s'havien de remetre al Cap de la Secció Provincial i d'aquí directament a la Direcció General (Secció de Publicacions i Estadístiques) del Ministeri. Avui presentem les dades recopilades pels mestres i les mestres de Lluçmajor, amb una petita ressenya sobre els docents i la situació de controvèrsies pedagògiques que es donava en aquella època, per poder conèixer un poc millor la història educativa del nostre poble.

Antònia Aina Noguera Tomás, professora de música. Una mirada retrospectiva.

Bas, Maria Dolors i Ramis, Climent

Antònia Aina Noguera Tomás (1912- 2008) va cursar els estudis primaris a l'escola del convent de les germanes de la Caritat i continuà a Palma al col·legi de les monges Agustines. Posteriorment estudià solfeig, harmonia i piano amb la prestigiosa pianista Marina Fernández Lamarca. Obtingué el títol professional de piano al Conservatori Superior de València als vint anys. Es dedicà al mestratge musical. Al col·legi de les germanes de la Caritat ensenyava solfeig a les nines que estudiaven batxillerat. A casa seva feia classes a altres persones interessades en aquest aprenentatge, així com classes de piano d'una forma paral·lela als estudis del Conservatori de Palma. Es presenta una mirada retrospectiva de la seva personalitat i la seva activitat pedagògica a través del testimoni de varis alumnes que s'amararen de la seva mestria, alguns dels quals assoliren altes competències en els estudis musicals i n'han fet la seva professió. Es fa palès que tots els alumnes consultats recorden la professora com una persona amable i pacient, a més de reconèixer que gràcies als seus mètodes didàctics varen assolir un alt nivell musical a més de aprendre actituds positives per a la vida. Es destaca també la alta valoració que feia la professora de l'esforç i la constància.

L'Educacionista, valors d'una escola pionera a Lluçmajor.

Capellà Roig, Francina

L'Educacionista (Lluçmajor, 1912-1913) va ser una revista il·lustrada, gairebé única en el seu terreny, que va anar lligada al món de l'educació, no només de Lluçmajor, sinó també de la resta de l'Estat Espanyol i d'Amèrica, com a model educatiu innovador. El seu fundador, Rufino Carpena en fou director i propietari. Aquesta comunicació no pretén ni aprofundir en el model pedagògic que presenta ni en la figura del Sr. Carpena. Aquests temes ja han estat bastant desenvolupats per diversos estudiosos. Aquesta comunicació pretén completar-ne l'estudi amb el buidatge dels articles. Qui escriu? I, sobre què? A partir dels temes més tractats, se centrarà en el que transmet el seu contingut, en els valors que es desenvolupaven en un model pedagògic avançat que, evidentment, s'ha d'estudiar lligat al context de l'estat liberal de la Restauració. Aquest treball donarà resposta a premisses com: quina era la visió política i quin concepte de país es tenia? Era important la religió i quin model religiós presentava? Quins aspectes surten lligats a l'educació i als mestres? Com és vista la figura femenina? Etc. Finalment n'extraurem les conclusions.

Notes sobre el mestre d'escola Pedro J. Horrach i el seu compromís educatiu i cívic.

Garcies Salvà, Maties

Lluçmajor, a principi del segle XX, va comptar amb un conjunt de centres educatius de caràcter, de vegades emmarcats en projectes ideològics antagònics. En alguns d'aquests centres hi varen destacar mestres d'escola que han merescut estudis. És el cas del dirigent socialista Joan Montserrat Parets i del mestre nacional Rufino Carpena Montesinos. Però hi va haver altres docents en aquella societat de fa cent anys. És el cas de Pedro J. Horrach, un mestre d'escola que exerceix poc a Lluçmajor, ja que després d'haver ensenyat a l'Escola Graduada que depenia del Círculo de Obreros Católicos aprova les oposicions a mestre nacional i té altres destinacions. Malgrat així, sempre està vinculat amb Lluçmajor: s'hi casa, exerceix de periodista, fa propostes d'actuació, participa en entitats.

La talla va ser un sistema recaptatori molt usual a la Mallorca medieval, creat per a fer front a la despesa pública o per a sufragar una eventualitat. El seu origen es remunta als primers anys de la conquesta i, en un principi, anaven destinades a problemes de caràcter general. Cada vila imposava les seves talles, però a l'any 1372 una ordenança va prohibir a les viles disposar talles sense llicència. A partir d'aquesta data el Gran i General Consell, màxim òrgan de govern del regne de Mallorca, es va encarregar de la imposició i distribució de les talles.

La talla de 1404 és un document que custodia l'Arxiu Municipal de Lluçmajor i que havia estat transcrita, però no estudiada, per Bartomeu Font Obrador en la seva Història de Lluçmajor (1974). Es tracta d'un document de vuit fols on apareixen, en primer lloc, les autoritats locals i la seva datació (13 d'agost de 1404) i, posteriorment, els contribuents i les quantitats pagades.

A partir d'aquesta talla es vol fer un estudi de la situació de Lluçmajor a finals del segle XIV i principis del segle XV.

El viatge a Terra Santa del pare Joan Barceló, el pare Baltasar Salvà i fra Miquel Garau (1654-1657).

Melià Barceló, Francesc

Aquesta comunicació posa al descobert el llibre de la peregrinació a Terra Santa dels frares franciscans Joan Barceló i Joan Baltasar Salvà, juntament amb Miquel Garau, llec, tots ells naturals de Lluçmajor. Un llibre de 150 fulls, manuscrit i en català del segle XVII, que explica amb tot luxe de detalls el viatge des de Mallorca fins als Llocs Sants, l'estada allà així com el viatge de retorn. Una estada prou llarga, que discorre entre els anys 1654 i 1657, i que els permet trescar, observar i prendre'n nota.

Fruit d'aquella observació el llibre proporciona molts detalls històrics, geogràfics, de fauna i flora, del patrimoni cultural que visiten entremesclat amb els nàutics, els antropològics, la vida quotidiana dels llocs i gents que observen, així com també els religiosos, econòmics o gastronòmics entre d'altres. Llocs tan diferents com Gènova, Livorno, Alexandria d'Egipte, el Caire, Jerusalem i demés llocs de la Terra Santa són descrits minuciosament des de l'òptica d'uns visitants, catòlics i europeus, que xoca frontalment amb la cultura i la religió del Pròxim Orient. Menció a part mereix l'interès filològic i lingüístic que suscita un manuscrit tan voluminós en català en una època en què no trobem els textos en la nostra llengua de manera tan profusa.

Propietaris de Binificat (I). Des dels inicis al s. XVI.

Tomàs Ramis, Pau

La possessió de Binificat, situada nord-est del terme municipal de Lluçmajor té una història que podem documentar ja des dels pobladors talaiòtics fins als nostres dies. A cada època, els seus propietaris, han viscut i treballat la terra, o l'han feta treballar, segons els mitjans de què disposaven i n'han tret tot el profit que han pogut. La possessió, en temps de la dominació musulmana era denominada Alqueria Benihicar. Era una de les més grans en extensió de la contrada i possiblement era explotada per tot un clan familiar. Després de la conquesta cristiana el rei la donà a un dels homes de les hosts de Tortosa que l'ajudà en l'empresa contra els sarraïns, Ramon de Conilles, tal i com es consigna al Llibre del Repartiment. Més endavant la trobam com a propietat de Jordi Renovart de Malbosc, fins que passa a mans de la família Desmàs, família pertanyent a la noblesa mallorquina i que mantindria la propietat de la possessió fins poc després que entràs el segle XVI. Cada època i cada propietari marca una dinàmica i una petjada damunt la terra de la possessió que intentarem exposar i analitzar a partir de fonts orals, bibliogràfiques, arxivístiques i documentals.

Participació llucmajorera en la migració mallorquina cap al País Valencià al s. XVII.

Vich Vidal, Gabriel

A partir de les investigacions realitzades per Josep Costa, Bartomeu Font Obrador, Antoni Mas i Forners, Joan-Lluís Monjo i Mascaró, Josep Mas i Martí, així com diversos historiadors locals del País Valencià, procediré al buidatge i anàlisi de les dades disponibles referents a la participació de llucmajorers en l'emigració de mallorquins cap al País Valencià dins del procés de colonització o repoblació després de l'expulsió dels moriscs al 1609. Així presentaré l'estat de la qüestió quant a nombre i identitat dels participants llucmajorers, dates i localitats d'establiment, cartes de poblament, dificultats i retornats a Lluçmajor, etc. Simultàniament plantejaré noves línies d'investigació en els aspectes que resten més foscs: causes, estatus social dels migrants, el debat colonització-repoblació, etc., i les hipòtesis de treball de les que partesc per realitzar-les: la situació econòmica de Lluçmajor a finals del s. XVI i inicis del XVII a partir de l'anàlisi dels èstims de Lluçmajor de 1578 i altres dades socioeconòmiques ofertes per Font Obrador per establir una correlació amb les causes proposades fins ara, i l'establiment de l'estatus social dels migrants llucmajorers reconstruint les famílies dels migrants coneguts i establint quin seria el seu patrimoni a partir també dels èstims i altres fonts.

Propietaris de Binificat (II). La branca dels Sanglada durant els s. XVI i XVII.

Tomàs Ramis, Pau

	<p>Resseguint la història de la possessió de Binificat iniciada a l'anterior comunicació es presenta aquí la relació de propietaris que agafa la possessió durant els segles XVI i XVII, un cop la família Desmàs en deixa la tinença. És la família Sanglada (o Anglada), destacadíssima nissaga de la noblesa a la Mallorca de l'època. El primer propietari de Binificat de la família Sanglada és Perot Sanglada, qui també incorporà la possessió de Marola al patrimoni familiar. Coneixem de l'època algunes curiositats sorgides d'un contracte d'arradament de pastures o les marques identificatives del bestiar de la possessió. El fill de Perot, Miquel Sanglada, heretà la possessió. Era un personatge molt destacat i econòmicament poderós a la seva època. La branca familiar comença a ser coneguda arreu com els Sanglada de Binificat, fins i tot amb un carrer a Palma anomenat; carrer dels Anglada de Binificat. Miquel Sanglada de Sant Joan, fill de Miquel, que de jove es veié involucrat en primera persona en els assassinats que iniciaren les disputes dels Canamunt i Canavall a Palma, en fou el seu hereu. A aquest, que morí relativament jove, el succeí la seva vídua Uniça Sanglada Zaforteza i la nissaga continuà amb el seu fill Mateu, el seu nét Ramon i el seu renét Mateu.</p>
	<p><i>Professions en la Universitat de Lluçmajor durant la Guerra de Successió.</i></p> <p>Mut Salvà, Guillem</p> <p>En la present comunicació es pretindrà explicar les actuacions i competències dels diferents càrrecs i professions que apareixen al Llibre de Determinacions de 1696. L'anàlisi serveix alhora per veure com es mantenia l'estructura organitzativa de la vila, i com es mantenien unes relacions de poder entre les cases i famílies de diferents condicions socials.</p> <p>Aquesta comunicació permetrà entendre un aspecte poc conegut de la nostra història: la organització local de segles enrere, a més d'algunes maneres de gestionar aspectes del dia a dia dels nostres avantpassats.</p>
<p>Bloc 5. Història</p>	<p><i>La forja d'una cultura republicana democràtica i popular a Lluçmajor durant el s. XIX.</i></p> <p>Martorell Fullana, Catalina</p> <p>A partir del Sexenni Democràtic (1868-1874) el republicanisme a Lluçmajor començà a tenir un important pes dins la vida política i social del poble. Els federals, seguidors de Pi i Margall, crearen un comitè del Partit Republicà Democràtic Federal (PRDF), un casino, escoles i societats obreres i mútues a la localitat de Lluçmajor amb cert èxit. Fins i tot aconseguiren la batllia amb Andreu Salvà com a batlle el 1872. Però després de la Restauració, antics federals, com el mateix Salvà abraçaren altres famílies del republicanisme que sorgiren en aquells instants. En el cas de Salvà es sumà al projecte de Castelar -el partit possibilista-, altres com Mateu Ripoll abandonaren el republicanisme per sumar-se al Partit Liberal de Sagasta. També sorgiren seguidors de Ruiz Zorrilla. Així els antics federals lluçmajorers, es diluïren entre les postures moderades de Castelar i les radicals de Zorrilla.</p> <p>A més, durant el decenni dels 80 el republicanisme lluçmajorer impulsà una sucursal de Unió Obrera Balear, entitat cooperativa i mutualista creada a Palma el 1881. Durant tot aquest temps a Lluçmajor s'hi desenvolupà una cultura política republicana de base obrera i lliurepensadora que en certa manera heretarà el socialisme lluçmajorer de principi de segle XX.</p>
	<p><i>El sexenni revolucionari a Lluçmajor (1868-1874).</i></p> <p>Vidal Nicolau, Antoni</p> <p>El període del Sexenni Revolucionari (1868-1874) és un dels moments més convulsos de la societat del segle XIX. El liberalisme moderat del regnat d'Isabel II dona pas a un liberalisme progressista liderat pel General Prim i que establirà una monarquia constitucional sota la corona d'Amadeu de Savoia. És un liberalisme més radical que el borbònic perquè estableix la llibertat de religió i la separació entre l'església i l'estat.</p> <p>En el cas de Lluçmajor és el període de renovació de la política local amb l'entrada en l'ajuntament de personalitats amb un tarannà modernitzador com Mateu Ripoll, Antoni Garcies, Nicolau Taverner o Andreu Salvà, entre d'altres. A més, les idees i la tasca duit a terme durant el sexenni per aquesta generació de polítics locals influiran decisivament als inicis del segle XX al socialisme de Lluçmajor.</p>
	<p><i>Lluçmajor sota la Segona República: de les reformes a la crispació social.</i></p> <p>Rubí Ferrer, Margarita</p>

	<p>La proclamació de la Segona República el 14 d'abril de 1931 es va viure a Mallorca en un ambient festiu sense gaire incidents. La República fou proclamada a les principals localitats de l'arxipèlag, a Lluçmajor igual que altres localitats grups d'obrers i els principals representants dels partits i organitzacions d'esquerra proclamaren la República. A partir d'aquell moment les noves autoritats municipals van dur a terme un seguit de reformes d'acord amb la nova legalitat vigent. Aquesta nova situació va ajudar a consolidar molts de canvis socials, polítics i econòmics que s'havien anat gestant durant el primer terç del segle XX.</p> <p>Aviat i com a reflex del que passava a la resta de l'estat la República topà amb una oposició creixent. A partir dels fets d'octubre de 1934 va créixer un cert malestar i va augmentar la crispació social d'aquells sectors descontents amb la República. En aquesta comunicació ens volem apropar a l'ambient polític i social viscut a Lluçmajor durant aquests anys amb especial atenció al període comprès entre els fets d'octubre del 1934, els comicis electorals de febrer de 1936 i els mesos anteriors a l'alçament militar que desencadenà la Guerra Civil.</p>
	<p>Bases per a l'estudi de la Guerra Civil a Lluçmajor.</p> <p>Vidal Nicolau, Antoni</p> <p>Lluçmajor és un dels pobles on més poca investigació s'ha fet sobre la guerra civil. Així s'establirà una hipòtesi de treball per estudiar-la dins el marc dels models que s'han publicat sobre la historiografia de la Guerra Civil tant referent a Mallorca en general com a altres poble.</p> <p>La hipòtesi de partida serà que la repressió a Lluçmajor fou diferent a altres localitats perquè se centrà molt més en desmuntar la estructura organitzativa de les nombroses entitats de l'entorn del socialisme local (sindicats, cooperatives, diferents seccions de l'agrupació socialista local) i també en reprimir els seus dirigents i afiliats. En canvi, s'actuà en menor mesura sobre càrrecs municipals més lligats a Esquerra Republicana. Fet que contrasta amb altres localitats on la repressió sobre les autoritats municipals republicanes fou més dura.</p>
	<p>Lluçmajor davant la Guerra Civil a Mallorca i a la Península.</p> <p>Martín Mascaró, Miquel</p> <p>Aquest període compren des de l'inici de l'Alçament, com es produeix aquest, l'oposició al mateix, l'inici de les operacions a l'anomenat Front de Manacor, fins dia 1 d'abril de 1939 data on es va donar per finalitzada la nostra Guerra Civil, malgrat que per molta gent aquesta durà molts d'anys més, en forma de presoners, exiliats, etc. I que per desgracia molta gent la segueix vivint en forma de familiars desapareguts.</p> <p>A n'aqueixa ponència s'analitzarà la presència dels LLuçmajorers al Front de Manacor, les conseqüències negatives de l'anomenada Quinta Columna derivant en un augment de la repressió. També veurem la visita del Conde Rossi i el tractament als medis de comunicació de l'època. També analitzarem els diferents fronts on varen morir Lluçmajorers, una petita pinzellada de la vida quotidiana a Lluçmajor durant el transcurs de la Guerra. El paper del Seràfics de Lluçmajor segons la seva publicació "El Heraldo de Cristo". O les aportacions econòmiques de Lluçmajor a l'Alçament. Per finalitzar i de manera molt breu un anàlisi de la repressió, estudi que val no sols una ponència, sinó que val un llibre.</p>
<p>Bloc 6. Història</p>	<p>Galdent. Passat i present de la possessió.</p> <p>Fernandez Pizà, Mª Antònia</p> <p>Per aquestes I jornades m'agradaria presentar un estudi sobre la possessió de Galdent, una de les més importants del municipi de Lluçmajor al llarg de la nostra història. Per això es farà un estudi històric de la possessió des de els seus orígens a l'edat mitjana fins el segle XIX, analitzant aspectes econòmics, polítics i socials, tot per conèixer el passat de la possessió més extensa i rica del municipi, que alhora fou propietat de les principals famílies nobiliàries de l'illa. D'altra banda es pretén contraposar el passat d'esplendor i glòria que visqué la possessió amb l'estat desolador que presenta en l'actualitat, en què els protagonistes no són les vinyes d'antany, sinó què ho són les runes.</p> <p>Galdent és un exemple significatiu de l'estat en què es troben moltes possessions després que l'agricultura, base del seu motor econòmic, hagi perdut pes de manera significativa. Així doncs, es pretén analitzar a Galdent no sols des de un punt de vista històric, sinó també analitzant el seu estat actual des de una perspectiva patrimonial i considerar els possibles reptes de futur que se li presenten a aquesta emblemàtica possessió.</p>

	<p>La secció de carabiners de Lluçmajor.</p> <p>Calviño Andreu, Celso</p>
--	---

	<p>El Cos de Carabiners es va fundar per llei de març de 1829 amb l'objectiu de combatre el frau i el contraban que tant de perjudicis causava a l'hisenda estatal, així com a la indústria i al comerç legal. En un primer moment es va nomenar de Costes i Fronteres ja que els posts de primera línia estaven situats en aquests llocs. Lluçmajor per ser un districte costaner, ja durant el segle XIX va comptar amb una força de carabiners, amb la missió principal d'impedir el desembarcament de contraban a les seves costes i el seu tràfec cap a l'interior. Com estaven organitzats i la vida que duïen diàriament en quant al servei específic de l'Institut i altres anècdotes ocorregudes als membres d'aquest Cos, formen ja part de la història de Lluçmajor.</p>
	<p>38 anys d'autonomia municipal: la transformació social i política a Lluçmajor.</p> <p>Ballester Cardell, Maria</p> <p>El 3 d'abril de 1979 varen tenir lloc les primeres eleccions municipals i es varen constituir els primers ajuntaments democràtics després de l'aprovació de la Constitució de 1978. L'escenari sociopolític d'aquella època era molt complex i completament diferent de l'actual, amb moltes necessitats bàsiques per cobrir. En aquella etapa es varen produir canvis profunds a nivell social i institucional gràcies a l'esperit democràtic, de consens i de convivència. I, en l'àmbit municipal, s'inicià a tots els ajuntaments d'Espanya un nou camí en què s'havien de superar la manca de recursos i la inexperiència i en el qual els representants municipals, lliurement elegits, es comprometeren a actuar des de la transparència, la proximitat i la fidelitat a tots els ciutadans.</p> <p>Certament, l'ajuntament és la institució pública més propera als ciutadans, la que més directament vetlla per el benestar de la gent; però aquesta mateixa proximitat també la fa més vulnerable a pressions de tot tipus. No obstant això, cal dignificar el govern municipal i, molt especialment, cal que els ciutadans prenguem consciència que les transformacions i els canvis que necessita el municipi requereixen un esforç col·lectiu. I, conforme a aquest sentit de la responsabilitat, també és necessari que la ciutadania exigeixi quan calgui, amb fermesa i determinació, major transparència en la gestió municipal i servei als interessos generals del municipi. Amb tot, el valor de la proximitat que aporta l'ajuntament, amb els recursos suficients i els controls necessaris, i el compromís ciutadà de participar activament i amb responsabilitat en les decisions públiques han de contribuir a reforçar i millorar el benestar i la cohesió social de tots els que viuen a Lluçmajor.</p>
	<p>Jaume Morey Pol, un batle en temps difícils.</p> <p>Alcaraz Vich, Montserrat</p> <p>El tema que he seleccionat per presentar a les Jornades versa entorn de la figura de Jaume Morey Pol, el primer batle de Lluçmajor després del 18 de juliol de 1936. La seva relació amb Lluçmajor era bastant circumstancial ja que una filla seva estava casada amb un lluçmajorer. Aquest Jaume era de Santa Eugènia i era un sot-oficial de la Guàrdia Civil retirat. En la investigació que duc a terme sobre la República i la Guerra Civil a Campos vaig topar-me amb aquest personatge que sembla que va mantenir un posicionament poc procliu a la repressió i d'una certa moderació ideològica com demostra la seva actuació en les diligències que encausaven un grup d'esquerrans campaners. El fet de tenir contacte amb la seva néta, Antònia Aulet Morey, m'ha permès accedir a documents gràfics de la Guerra Civil a Lluçmajor dels quals com a mínim en presentaré dos. Una fotografia davant la casa de la vila amb Jaume Morey amb el bastó de comandament i una fotografia d'una carrossa que es befava dels símbols de la República suposam exhibida després d'alguna desfilada.</p>
	<p>Bartomeu Font Cantallops, un prevere lluçmajorer amb empenta (1871-1949).</p> <p>Oliver Jaume, Jaume i Font Ferrà, Bartomeu</p> <p>Mn. Bartomeu Font Cantallops (1871-1949), fill de Bartomeu Font Tomàs i de Miquela Cantallops Salvà, acomodats propietaris rurals, fou un polifacètic i poc convencional prevere. Ordenat el desembre de 1898, a títol patrimonial, fou adscrit a la parròquia de Santa Eulària de Palma. Treballà pastoralment a La Soledat, Cas Correu i Son Ferriol. Desenvolupà activitat docent a les Escoles de Sant Josep, col·laborà en els treballs del Diccionari Català, Valencià, Balear, i fundà (1907) el Club Esperantista de Palma. Aquest mateix any s'inicià per a ell un llarguíssim procés judicial per la reclamació d'un pagaré de 750 pessetes, que acabà amb la seva absolució. Posteriorment treballà com a voluntari en els jutjats de Palma.</p> <p>Es dedicà especialment a Son Ferriol i la seva contrada, promovent educació, desenvolupant una pastoral popular i iniciant (1917) amb finalitat social, l'urbanització de la finca que donà nom a la nova barriada.</p> <p>La necrològica del Butlletí Oficial del Bisbat de Mallorca afirmà d'ell: "Alma caritativa, humilde, abierta siempre a los menesterosos, era altamente estimado por sus gentes."</p>
<p>Bloc 7. Art</p>	<p>Estudi iconogràfic del quadre del Bon Pastor del Convent de Sant Bonaventura de Lluçmajor.</p> <p>Llabrés Sans, Jordi</p>

La Ciutat de Lluçmajor ha sabut atresorar un valuós patrimoni històric i artístic de caire religiós, del que en podem gaudir visitant les esglésies de més importància dins el terme, la parroquial de Sant Miquel, la conventual de Sant Bonaventura i la del santuari de la Mare de Déu de Gràcia. En el segon d'aquests temples, després de sobreviure alguns segles, s'hi conserva amb capella pròpia un llenç que representa al Bon Pastor envoltat de tot un programa iconogràfic que resulta complexa i, alhora, enigmàtic. Aquesta pintura d'índole piadosa i naturalesa franciscana, que podem datar en el segle XVII, ha despertat l'interès de pocs estudiosos de la religiositat popular. Alguns que s'hi han afrontat han topat amb la manca de documents i de fonts que ens parlin dels seus orígens. En canvi d'altres, com ara els historiadors P. Gaspar Munar, m.SS.CC. i P. Gabriel Llompart, C.R., han sabut aportar bona llum al tema. Amb la nostra participació a les primeres Jornades d'Estudis Locals de Lluçmajor, oferim una presentació d'aquesta obra, contextualitzant-la dins el marc de la Província Franciscana de Mallorca i esbrinant el significat de cada una de les escenes que hi trobem i que tant varen marcar l'espiritualitat de la gent del sis-cents.

Les pintures d'Agustí Buades i Frau fetes per a Lluçmajor i altres obres sorgides, darrerament, en el mercat d'antiquari.

Pou Amengual, Miquel

L'article proposa la recerca i l'estudi de les obres que el pintor Agustí Buades i Frau (1804-1871) realitzà per a Lluçmajor. En total tres: un Sant Crist (1833), un retrat del Dr. Gabriel Tomàs (1838) i una pintura de Sant Nicolau (1841). La major part dels clients d'aquest pintor eren particulars, per això, que només s'hagi localitzat, físicament, una de les tres obres que fabricà. Així mateix, a més d'estudiar l'obra conservada, la investigació farà una aproximació a les altres dues pintures a partir de les peces que han sorgit, darrerament, en el mercat d'antiquari. Cosa que enriquirà tant gràficament com documentalment l'estudi. Uns treballs inèdits que, donat els clients que tenia aquest pintor, només són accessibles pel seu estudi quan sorgeixen a exposició pública a través dels diversos tràmits comercials. Per altra banda, a través de les fonts d'arxiu que s'han conservat, s'establirà la hipòtesi que el retrat pel pintor Buades sigui el Dr. Gabriel Tomàs Cardell. Un clergue que exercí la seva professió dins la parroquial de Sant Miquel fins a la seva mort.

Iconografia de la fachada principal de l'església de Sant Bonaventura de Lluçmajor.

Muñoz Cascajo, Pablo

L'objectiu d'aquesta comunicació, és el de donar a conèixer de manera profunda i exhaustiva el programa iconogràfic que es desenvolupa a la portada principal de l'església conventual de Sant Bonaventura de Lluçmajor. Aquest programa es concentra al voltant de la imatge de la Immaculada Concepció i les al·legories de les lletanies lauretanas. A més de les dues escultures que han desaparegut del conjunt, Sant Francesc i Ramon Llull. Pretenc, a més d'aprofundir en els orígens més remots de la simbologia de les lletanies buscar la seva interpretació i rastrejar els orígens d'aquesta simbologia així com la contextualització històrica de la iconografia immaculista, reflex de l'esperit de la Contrareforma i del sentiment religiós del segle XVII, moment en què la Immaculada Concepció va ser també declarada Patrona de Mallorca.

Així mateix, m'agradaria establir una comparació entre la façana principal de Sant Bonaventura i la façana de l'Almoina de la Seu, a Palma, ja que les dues desenvolupen el mateix programa iconogràfic amb diferents solucions estètiques.

Aportacions per a la protecció i l'estudi del teatre de Teresetes de Lluçmajor.

Masegosa Monserrat, Toni

Aquesta comunicació comença amb una petita introducció, un breu repàs de la història del teatre de teresetes a les Illes Balears, on Lluçmajor n'és un lloc clau. Aportaré una llista de fets històrics ordenats cronològicament, i un llistat bibliogràfic. Exposaré la necessitat urgent de catalogar científicament tot el material titellesc de Lluçmajor, patrimoni que a hores d'ara resta dispers i exposat a la pèrdua i a l'oblit. Finalitzaré amb la descripció del projecte que he presentat a l'Ajuntament de Lluçmajor i al Consell Insular de Mallorca per a la creació a Lluçmajor d'un centre d'estudis, interpretació, documentació, investigació i recerca,... i/o un museu -com li vulguem dir- dedicat al teatre de teresetes.

Bloc 8. Patrimoni	<p><i>Cap on anam? Passat, present i futur de l'arqueologia en el terme municipal de Lluçmajor.</i></p> <p>Duran Amengual, Bartomeu</p> <p>En aquesta ponència el que es vol és donar quatre pinzellades sobre l'arqueologia del terme municipal de Lluçmajor. S'intentarà donar una visió global començant mostrant la quantitat de jaciments, després detallar les intervencions que s'han realitzat i acabar donant la opinió cap on s'hauria d'encaminar l'arqueologia en el nostre terme.</p>
	<p><i>Capocorb Vell. Un tresor per redescobrir.</i></p> <p>Forés Gómez, Albert i Iranzo, Daniel</p> <p>Capocorb Vell està situat als afores del municipi de Lluçmajor, a prop de Cala Pi i els penya segats de cap Blanc, a peu de la carretera MA-6014.</p> <p>El jaciment fou excavat, per primer cop, per l'il·lustre arqueòleg Josep Colomines i Roca, de l'Institut d'Estudis Catalans, entre els anys 1918-20. Es convertí en un element cabdal per al coneixement científic de la prehistòria mallorquina. Més tard fou Bartomeu Font Obrador, llucmajorer, qui realitzà una darrera intervenció l'any 1969. De llavors ençà no s'ha realitzat cap campanya arqueològica més.</p> <p>Fins a la dècada dels noranta del segle XX, fou un referent en el turisme patrimonial, essent el jaciment més visitat. També fou un poblat fonamental dins del currículum escolar.</p> <p>Serà a principis del segle XXI quan Capocorb Vell comença a caure en l'oblit. Avui dia només és referent per a les generacions de més de 50 anys, però no entre els més joves, ni entre els centres escolars.</p>
	<p><i>L'Arxiu Municipal de Lluçmajor: Passat, present i futur.</i></p> <p>Garau Llopart, Isabel</p> <p>L'article repassa, en una panoràmica general, l'estat de la qüestió de l'arxiu municipal de Lluçmajor, perquè, com a ens viu, és l'expressió de l'existència de l'organització en la qual néixer i amb la qual s'ha desenvolupat paral·lelament, en el decurs del temps, en compliment de les seves funcions, la qual cosa és essencial per comprendre'n la naturalesa, la trajectòria i els fons que conserva. El coneixement de la institució és imprescindible, perquè, si no se'n coneix el passat, poc se'n coneixerà el present. Amb aquesta finalitat, es fa referència a esdeveniments que hi han deixat empremta i que ens han servit per documentar el tema. S'analitzen les funcions i les competències dels òrgans que tenen responsabilitat en matèria arxivística en la mesura que l'arxiu municipal, com a subsistema, està integrat en el Sistema Arxivístic de les Illes Balears, d'acord amb la normativa vigent, i és un servei de competència municipal. És la seva obligació conservar adientment els documents que produeix amb la finalitat que serveixin d'antecedents per a la gestió administrativa, de testimoni jurídic i com a font per a la investigació científica. A l'efecte de dur a terme les seves competències, es fa esment a aspectes d'organització i tractament dels documents, sense oblidar les infraestructures i els equipaments per a la conservació i el servei d'aquells. Els arxius, en general, es troben en l'actualitat en un moment crucial en el seu devenir pel canvi sofert com a conseqüència de les noves aplicacions tecnològiques i molt especialment per la implantació de les noves tecnologies de la informació i del coneixement (TIC), que afecten l'Administració i, en conseqüència, els arxius, pel canvi que suposarà la millora dels models de gestió i les relacions de l'Administració amb la ciutadania.</p>
	<p><i>Projecte de revitalització de l'arxiu històric de Lluçmajor.</i></p> <p>Pérez Noguera, Elionor i Ruíz, Albert</p> <p>El projecte de revitalització i trasllat de l'arxiu, que va dur a terme l'empresa Mitra Restaura, té com objecte retornar al poble de Lluçmajor un patrimoni històric molt important.</p> <p>La documentació emmagatzemada a la sala del rellotge de l'Ajuntament, té tot un fons de segles d'història que van des de finals del segle XIII fins al segle XX. Conté informació que formen part de grans seccions com l'administració econòmica, governació i administració de justícia (com per exemple la cúria reial), entre altres.</p> <p>La intervenció estava prevista en tres fases, la primera fase de trasllat, la segona de conservació i finalment, l'inventari.</p> <p>Exposarem l'ordre en el qual s'ha desenvolupat el projecte, si ha sofert variacions a causa de les condicions de conservació en les quals ens hem trobat els documents. La intervenció a nivell de conservació preventiva i les pautes que hem tingut en compte alhora de fer l'inventari del fons.</p>

	<p><i>Tres plànols de ses Teringades i Son Ferretjans (Llucmajor) 1796.</i> Bauzà Llinas, Joan; Ginard Bujosa, Antoni i Ramis Puig-gros, Andreu</p> <p>La denominació “mapes de visura” fa referència a plànols manuscrits, procedents d’expedients judicials, derivats de litigis relatius a una diversitat de disputes de base territorial. Del terme de Llucmajor se n’ha extret un bon nombre d’exemples. Entre aquests, tres plànols de Ses Teringades i Son Ferretjans, fets entre 1796 i 1802 amb la intervenció de perits i agrimensors, ofereixen una mostra força completa que serveix per il·lustrar aquella tipologia de documents gràfics i que aporta informació històrica i toponímica sobre les terres tant de les propietats afectades com de les confrontants.</p>
Bloc 9. Patrimoni	<p><i>Les creus de terme de Llucmajor.</i> Amorós Puig, Miquel</p> <p>Bartomeu Ferrà publicà el dia 25 de novembre de 1885 en el Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana (BSAL) i gràcies a la col·laboració de Mn. Miquel Salvà i Llompart, es Capellà Cànaves, una relació de les creus de terme de Llucmajor.</p> <p>Aquesta comunicació pretén fer una aproximació a les creus de terme que actualment encara es conserven en el nostre municipi.</p>
	<p><i>Un sistema hidràulic: de la síquia de n’Aleix a l’avenc de son Muletó.</i> Clar Monserrat, Joan i Calviño Andreu, Celso</p> <p>La comunicació que presentam és un estudi sobre uns bens hidràulics que es troben a la síquia de n’Aleix. Les aigües de pluja que baixen des de Son Grau, sa Maimona i Binificat recorren per la síquia d’en Aleix, que després de recórrer uns 4,5 quilòmetres, part amagada soterrada per baix de sementers i part visible, fins a morir i desembocar a l’avenc de Son Muletó. Prop del punt on arrenca la síquia d’en Aleix, neix i corre un bon tram paral·lel el torrents dels Amaradors, fins al punt que aquest desemboca en la síquia, augmentant el seu cabal. Al llarg del seu recorregut hi trobam un nombre significatiu de béns etnològics com a antics pous, molins, sínies, safaretjos ...</p>
	<p><i>Torres de defensa interior de Llucmajor.</i> Clar Monserrat, Joan</p> <p>Amb la finalitat de poder col·laborar amb les I Jornades d’Estudis Locals de Llucmajor, i amb aquest títol, crec interessant aportar llum sobre el sistema defensiu de les torres de possessió, que formaven juntament amb les torres de costa, un segon cordó defensiu i al mateix temps donar a conèixer aquesta part desconeguda del patrimoni arquitectònic defensiu de Llucmajor.</p>
	<p><i>El molí den Gaspar (Llucmajor) i el seu procés de patrimonialització.</i> Ramis Puigrós, Andreu</p> <p>En un context de posada en valor d’una determinada tipologia d’elements patrimonials, se presenta el procés de patrimonialització d’aquest molí de vent fariner durant la dècada dels anys 1970. A continuació se relacionen i analitzen les distintes actuacions fetes a partir d’aquell moment per singularitzar aquest element representatiu de la cultura productiva pre-turística fins arribar a la situació actual de degradació. Així mateix, se dóna a conèixer l’operació museogràfica i museològica que se dugué a terme, de forma gairebé paral·lela, a la restauració del molí. L’anàlisi d’aquest procés serveix de fil conductor per reflexionar sobre la problemàtica del patrimoni en general i el patrimoni etnològic en particular.</p>
	<p><i>La Banda de Música de Llucmajor: entre la dedicació dels músics i la protecció municipal.</i> Ginard Puigserver, Maria</p> <p>A l’arxiu de la banda de Llucmajor, es conserven una trentena de notes manuscrites relacionades amb la banda de Gabriel Verdera, que va mantenir una activitat constant a Llucmajor des de 1878 fins al 1902, com mínim. Aquesta documentació, combinada amb les notícies referides per la premsa de l’època i pels registres municipals, constitueix un testimoni excepcional per explicar l’existència i l’evolució d’una de les societats que animaren la vida cultural, social i política del poble i que esdevé una mostra de la vitalitat del Llucmajor del darrer quart del segle XIX.</p>

Bloc 9. Cultura Popular	<p><i>Les matances del porc a Mallorca. Producció de localitat en un món global.</i></p> <p>Noguera Ferrando, Aina</p> <p>Les matances del porc a Mallorca són una tradició que ha sofert uns canvis en la forma i en el significat en les darreres dècades. Fins fa vuitanta anys el seu objectiu era el proveïment de carn durant tot l'any a una família, gaudint així d'un paper indispensable en l'economia familiar. La globalització i la conseqüent patrimonialització de la sobrassada ha fet conviure dues realitats: la sobrassada industrial i les matances tradicionals. La diferència dels valors associats a una i altra pràctica provocarà que matancers i matanceres facin néixer nous conceptes per definir lo que són i diferenciar-se de lo que no són. Aquest treball vol ser un apropament antropològic al discurs i les pràctiques que tenen matancers i pagesos sobre aquest canvi.</p>
	<p><i>Els cinemes de s'Arenal.</i></p> <p>Carrió Trujillano, Bartomeu</p> <p>S'Arenal, tant de Palma com de Lluçmajor, també té lloc reservat dins la història de les sales de cinema a Mallorca. En podem comptar cinc entre aquests anys segons el llibre de Cristòfol- Miquel Sbert El cinema a les Balears des de 1896: Florida Park, Aren-Mar, Mi Sala, Virginia i Roma.</p> <p>En aquesta comunicació pretenem oferir principalment l'anàlisi dels documents, de la majoria de les sales, que es troben a l'Arxiu del Regne de Mallorca i d'alguns documents particulars pel que fa al Cine Roma que fou propietat del pare de qui fa aquest treball.</p> <p>És eix clar de l'estudi analitzar des de l'origen, les autoritzacions del Govern Civil, passant pels dictàmens de la Junta d'Espectacles, seguretat i higiene dels locals, les inspeccions, la competència entre algunes d'elles expressada amb comunicacions i aspectes de l'organització de les empreses cinematogràfiques o de la seva propietat, són el que més destacam, per arribar als problemes que passaren i que en dugué al seu tancament.</p>
	<p><i>Anar a ses Penyes.</i></p> <p>Mut Ferragut, Tomàs</p> <p>No fa molt temps que la ribera llucmajorera fou un espai amb un intens tragí nocturn. De molts és sabut que, malgrat la fragosa verticalitat del seu litoral, fou un territori usat amb assiduitat per tal d'introduir mercaderies de contraban. Per això, l'expressió al·legòrica usada en aquesta terra per a indicar que s'anava a traginar contraban pretén destacar un dels trets més distintius d'aquesta fascinant costa. En altres contrades, s'empraren altres maneres de significar la mateixa cosa, com ara: anar de tabac, feinejar, anar a sa vorera... Però nosaltres ens centrarem amb les vicissituds que he pogut recollir al litoral de Lluçmajor per ser el territori d'aquestes jornades.</p> <p>Malgrat les reticències a compartir antecedents, finalment, he pogut entrevistar uns quants personatges arrelats en aquesta terra, alguns dels quals volen mantenir l'anonimat, que han volgut compartir amb mi una part del seu passat quan decidiren anar a ses penyes. Del bagatge transmès i de la tasca de camp realitzada neix la present aportació. He de dir però, que tot plegat, tan sols serà un compendi bestret d'un treball molt més extens que està a punt de veure la llum i que, evidentment, només es centrarà en el municipi llucmajorer.</p>
	<p><i>La Fiesta del Pedal del 1918 a s'Arenal. Un esdeveniment de gran magnitud.</i></p> <p>Martorell Paquier, Dídac</p> <p>Es tractarà d'un estudi sobre l'efemèride de la Fiesta del Pedal a s'Arenal el 1918 de manera completa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Es partirà del recull del que se n'ha escrit fins ara. Es partirà també de les notícies i fotografies de l'època. 2. Es contrastaran dades i s'elaborarà una teoria sobre el número de participants. 3. Es descriurà per escrit l'enregistrament escena per escena, per a donar una perspectiva tangible i es faran servir les dades, juntament amb les cròniques d'època, per descriure amb la màxima exactitud l'efemèride. 4. Finalment es completarà amb informació d'arxiu i d'estudis sobre l'època.

El cançoner dels esmotxadors de Lluçmajor. Les cançons recordades per mestre Sebastià Vidal Coll (1909-2009) de quan féu d'esmotxador en el segon decenni del segle XX.

Vidal Julià, Catalina

A en Sebastià Vidal Coll li varen faltar quatre mesos per complir els cents anys. Els darrers anys de la seva vida, patí les limitacions físiques pròpies de la seva edat especialment a les cames; en canvi, va gaudir d'una memòria i una capacitat mental envejables fins el darrer dia de la seva llarga vida. Fou en els seus darrers anys quan sovint es trobava assegut a una cadira de rodes que li vengueren al cap moltes de les cançons que d'adolescent ell havia après fent d'esmotxador per foravila a Lluçmajor. El seu fill Bartomeu Vidal va anotar-les en una plagueta i va aconseguir arregar 158 cançons curtes.

Les cançons es presentaran en la divisió que el pare Ginard va fer en la seva valuosa obra: amoroses, de bressol, dels camp, de feina, de jocs infantils, de localitat, de matrimoni, de meteorologia, de picat, religioses, sentencioses, entre d'altres.